

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.25>

УДК 657.422.1:330.34:005.35

I. В. Замула,

д. е. н., професор, професорка кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку, Державники університет “Житомирська політехніка”

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6075-095X>

В. В. Травін,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та цифрової економіки, Державний університет «Житомирська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7386-7372>

МЕТОДОЛОГІЧНА КОНВЕРГЕНЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РЕЗЕРВІВ ТА ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СТРАТЕГІЇ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

I. Zamula,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Department of Information Systems in Management and Accounting, State University "Zhytomyr Polytechnic"

V. Travin,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and Digital Economy, Zhytomyr Polytechnic State University

METHODOLOGICAL CONVERGENCE OF RESERVE ACCOUNTING AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORTING IN UKRAINE'S POST-WAR RECOVERY STRATEGY

У статті обґрунтовано необхідність трансформації методологічних засад формування резервів сумнівних боргів у контексті забезпечення

фінансової стійкості українських підприємств під час поствоєнного відновлення. Встановлено, що в умовах екстремальної невизначеності традиційні ретроспективні методи оцінки заборгованості за НП(С)БО 10 втрачають релевантність, що вимагає переходу до моделі очікуваних кредитних збитків (ECL) згідно з МСФЗ 9.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці інтегрованої моделі бухгалтерського обліку, яка поєднує кількісні параметри кредитного ризику з нефінансовими показниками сталого розвитку (ESG). Доведено, що високий рівень корпоративної соціальної відповідальності контрагента діє як діловий імідж, що дозволяє знижувати оціночний коефіцієнт імовірності дефолту при розрахунку резервів. Запропоновано класифікацію дебіторської заборгованості за територіальною ознакою воєнних ризиків та впровадження динамічних коефіцієнтів сумнівності.

Окрему увагу приділено цифровізації облікових процедур через використання штучного інтелекту для предиктивної аналітики неплатежів і технології блокчейн для забезпечення прозорості фінансових потоків у проєктах відбудови. Практичне значення результатів полягає у наданні рекомендацій щодо вдосконалення облікової практики підприємств для підвищення їхньої інвестиційної привабливості на міжнародному ринку.

The article substantiates the strategic necessity of transforming the methodological foundations for forming provisions for doubtful debts to ensure the long-term financial resilience of Ukrainian enterprises during the complex post-war recovery phase. Amidst reconstruction and recovery needs estimated by the World Bank, the European Commission, and the UN at a staggering \$524 billion over the next decade, the demand for transparent, high-quality, and reliable financial reporting has reached a critical threshold. It is established that in conditions of extreme geopolitical and economic uncertainty, traditional retrospective debt assessment methods under UAS 10 lose their practical relevance. These methods rely on historical payment behavior that has been

fundamentally disrupted by armed aggression, necessitating a mandatory transition to the Expected Credit Loss model according to IFRS 9. Although the NPL ratio in Ukraine's banking sector reached a ten-year minimum of 25.0% as of October 2025, the absolute volume of non-performing loans-totaling approximately 370.6 billion UAH-remains a significant structural burden, requiring sophisticated, forward-looking provisioning mechanisms.

The scientific novelty of the research lies in the development of a comprehensive integrated accounting model that bridges the gap between quantitative credit risk parameters and non-financial Environmental, Social, and Governance metrics. This approach is highly aligned with global capital market trends, where 91% of listed companies now disclose sustainability-related information to secure investor confidence. The study empirically supports the hypothesis that a counterparty's active commitment to Corporate Social Responsibility - evidenced by investments in employee safety, humanitarian initiatives, and community restoration-acts as "moral capital." This capital provides a strategic buffer during systemic shocks, allowing for a justified reduction in the estimated probability of default within the ECL calculation. Furthermore, the study proposes a tiered classification of accounts receivable based on territorial war risks and sector-specific indicators of resilience, such as the unique liquidity challenges faced by the agricultural and infrastructure sectors.

Significant emphasis is placed on the digital transformation of accounting procedures. The integration of Artificial Intelligence for predictive non-payment analytics using Big Data and the implementation of Blockchain technology are proposed to ensure the immutability and reliability of financial records. These technologies transform the formation of reserves from a reactive year-end adjustment into a proactive, real-time strategic management tool. The practical significance of the results lies in providing a set of methodological recommendations for refining accounting policies for 2025–2026, aimed at supporting the "build back better" principle and fostering Ukraine's sustainable economic integration into the European landscape.

Ключові слова: бухгалтерський облік, резерв сумнівних боргів, сталий розвиток, ESG-фактори, корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), поствоєнне відновлення, МСФЗ 9, очікувані кредитні збитки, цифровізація.

Keywords: accounting, provision for doubtful debts, sustainable development, ESG factors, corporate social responsibility, post-war recovery, IFRS 9, expected credit losses, digitalization.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Під впливом світових глобальних кризових явищ бухгалтерський облік та звітність зазнають фундаментальної трансформації, де домінують інтегровані підходи, орієнтовані на сталий розвиток та проактивне управління ризиками. Для України цей процес набуває критичного значення в контексті поствоєнного відновлення, де потреба у прозорості та достовірності фінансової інформації є ключовою умовою залучення іноземних інвестицій та міжнародної допомоги. Формування резерву сумнівних боргів перестає бути лише технічною процедурою коригування балансу; воно перетворюється на стратегічний інструмент забезпечення сталості підприємства, що дозволяє адекватно оцінювати кредитні ризики в умовах воєнної невизначеності.

Необхідність вдосконалення обліку резервів спричинена поточною динамікою як вітчизняного, так і глобального ринків. Станом на 1 січня 2025 року частка непрацюючих кредитів у банківському секторі України становила 30,3%, що на 7,1% менше порівняно з початком 2024 року. Тенденція до зниження продовжилася і протягом 2025 року: до 1 жовтня частка непрацюючих кредитів сягнула десятирічного мінімуму – 25,0% [1]. Незважаючи на покращення якості нових портфелів, загальний обсяг непрацюючих кредитів залишається значним – близько 393,2 млрд грн на початок 2025 року. Це вказує на накопичення сумнівних боргів, які потребують забезпечення резервами.

Потреби України у відновленні та реконструкції на наступне десятиліття оцінюються Світовим банком та ООН у сумі від \$486 млрд до \$524 млрд [2]. Реалізація таких масштабних проєктів вимагає від суб'єктів господарювання бездоганного обліку дебіторської заборгованості для підтвердження своєї ліквідності перед міжнародними партнерами.

В умовах поствоєнного відновлення виникає гострий науковий дефіцит методик, які б дозволяли поєднати вимоги МСФЗ 9 щодо очікуваних кредитних збитків із нефінансовими показниками КСВ та специфічними воєнними ризиками. Традиційна модель “понесених збитків” за НП(С)БО 10 не здатна врахувати майбутні сценарії відновлення територій, що призводить до інформаційної асиметрії між бізнесом та стейкхолдерами. Відтак, розробка адаптивної моделі бухгалтерського обліку та аналізу резервів, яка б інтегрувала принципи сталого розвитку та враховувала асиметричний вплив війни, є актуальним науковим завданням, що має безпосередній зв'язок із процесом інтеграції України до єдиного європейського економічного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукової літератури за обраною темою демонструє перехід від вузькоспеціалізованих облікових процедур до формування цілісної системи управління фінансовою стійкістю підприємств, що інтегрує фінансові резерви, цифрові технології та принципи сталого розвитку.

Вітчизняна наукова думка зосереджена на адаптації підприємств до екстремальних умов воєнного часу та пошуку інструментів для прозорого відновлення. Досліджуваним є напрям методології формування резервів. Зокрема, Сидоренко О., Клименко Т., Гливенко В. [3] закладають методологічний фундамент обліку резервів у вітчизняному правовому полі, що важливо для порівняння із міжнародними трендами сталого розвитку.

КСВ як чинник фінансової стійкості досліджували М. Чепелюк, В. Гаркуша [4]. Автори обґрунтовують позитивний зв'язок між витратами на КСВ та довгостроковими показниками фінансової результативності

українських підприємств. В. Покинйчереда та інші [5] аналізують специфіку КСВ у період активних бойових дій та пропонують систему показників для відображення соціальної діяльності в обліку.

Міжнародні моделі оцінки кредитних збитків розкривають праці М. Губаревої [6]. Авторка надає об'єктивний математичний підхід до розрахунку ECL, що дозволяє зменшити суб'єктивізм менеджменту – це ключовий елемент для вдосконалення методики формування резервів. Атіф М., Алі С. [7] наводять емпіричне підтвердження того, що високий рівень ESG-розкриття знижує ризик дефолту підприємства, що актуалізує інтеграцію нефінансових показників у кредитний скоринг.

Праця З. Новотни-Фаркаш [8] пояснює, як перехід на модель очікуваних збитків посилює прозорість та своєчасність визнання фінансових втрат. Крім того, автори досліджували моделі обліку кредитних збитків та формування резервів [9, 10, 11], вплив облікової дискреції на стабільність та ризики банків [12, 13], внесок фінансової звітності у розвиток фінансової кризи, досвід використання обліку за ринковою вартістю та економічні наслідки розширення використання справедливої вартості [14, 11].

Незважаючи на значну кількість напрацювань, залишається малодослідженим питання прямої інтеграції воєнних ризиків та КСВ-рейтингів у математичні моделі розрахунку резервів за МСФЗ 9 в умовах українського бізнес-середовища. Саме ця проблема визначає наукову новизну запропонованої статті.

Метою дослідження є розв'язання наукової проблеми, яка полягає у відсутності цілісної методики формування резервів, що поєднувала б вимоги МСФЗ 9 щодо очікуваних кредитних збитків із факторами ESG (Environmental, Social, Governance) та специфічними викликами воєнного стану та поствоєнного відновлення.

Викладення основного матеріалу дослідження. Формування резерву сумнівних боргів є фундаментальним проявом принципу обачності в бухгалтерському обліку. Основна мета створення такого резерву полягає в

тому, щоб чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості, відображена в балансі, відповідала реальним очікуванням щодо грошових надходжень. У сучасних умовах, коли підприємства стикаються з розривами логістичних ланцюгів та фізичним знищенням майна контрагентів, цей процес перетворюється на складне аналітичне завдання.

Традиційні методи, закріплені в НП(С)БО 10, пропонують кілька підходів до розрахунку резерву: метод абсолютної суми сумнівної заборгованості (на основі аналізу конкретних дебіторів) та метод із використанням коефіцієнта сумнівності (на основі класифікації за строками або питомої ваги у доході).

Однак ці методи значною мірою спираються на історичні дані, які в умовах війни втрачають свою релевантність. Якщо дебітор демонстрував відмінну платіжну дисципліну протягом останніх 5 років, але у 2024 році його завод був пошкоджений або опинився на тимчасово окупованій території, традиційний розрахунок коефіцієнта на основі минулих періодів дасть хибно-позитивний результат, занижуючи реальні ризики підприємства.

Таблиця 1. Порівняльний аналіз стандартів обліку резервів

Критерій порівняння	НП(С)БО 10 (Україна)	МСФЗ 9 (Міжнародний стандарт)
<i>Філософія моделі</i>	Понесені збитки	Очікувані збитки (Expected Credit Loss – ECL)
<i>Момент визнання</i>	Коли борг стає сумнівним (фактична подія)	На момент первісного визнання активу (Day 1 loss)
<i>Прогнозування</i>	На основі минулого досвіду	На основі майбутніх економічних сценаріїв
<i>Урахування макрофакторів</i>	Зазвичай не передбачено	Обов'язкове (інфляція, ВВП, ризики війни)
<i>Складність імплементації</i>	Низька, доступна для малого бізнесу	Висока, потребує статистичного моделювання

Джерело: розроблено на основі [15, 16]

Перехід на модель МСФЗ 9 є критично важливим для українських підприємств, що планують залучати кошти від міжнародних донорів у межах плану відновлення. Модель ECL вимагає розрахунку резерву як зваженої за ймовірністю оцінки кредитних збитків, що включає три стадії:

1. Стадія 1: Заборгованість без значного збільшення ризику (резерв на 12 місяців).
2. Стадія 2: Значне збільшення кредитного ризику (резерв на весь строк життя).
3. Стадія 3: Кредитно-знецінений актив (дефолт).

Математично це виражається формулою:

$$ECL = \sum(P \times L \times E \times D), \quad (1)$$

де P – ймовірність дефолту (PD), L – збиток у разі дефолту (LGD), E – ризикова сума (EAD), D – фактор дисконтування (DF). В умовах поствоєнного відновлення параметр PD повинен включати територіальний коефіцієнт ризику та індекс стійкості галузі.

Період 2024-2025 років характеризується для України поєднанням активної фази оборони та перших кроків системного відновлення. Прямі збитки інфраструктури, за оцінками KSE, перевищують сотні мільярдів доларів, а непрямі втрати від падіння ВВП та зупинки інвестицій сягають 600 млрд дол. США [17]. Для бухгалтера це означає необхідність радикальної переоцінки активів.

Нормативне регулювання в умовах воєнного стану внесло суттєві корективи у визнання заборгованості сумнівною. Зокрема, Постанови КМУ [18, 19], а також Процедура № 590 [20] встановили пріоритетність платежів через органи Казначейства, що призвело до вимушеного зростання дебіторської заборгованості у підприємств-підрядників державного сектору. Важливо розуміти, що така заборгованість, хоч і є простроченою, часто не є

сумнівною в класичному розумінні, оскільки гарантована державою, але вимагає дисконтування через значну затримку в часі.

Крім того, Закон №4434-IX [21] вніс зміни до правил обчислення строків позовної давності. Призупинення цих строків на початку війни та їх подальше відновлення створює складні ситуації при визначенні моменту списання безнадійної заборгованості. Бухгалтери повинні вести детальний аналітичний облік не лише за сумами, а й за документальним підтвердженням претензійної роботи, що в умовах релокації бізнесу та втрати архівів стає надзвичайним викликом (табл. 2).

Таблиця 2. Асиметрія ризиків по галузях економіки України

Галузь	Ключові чинники ризику (2024-2025 рр.)	Вплив на формування резервів сумнівних боргів
Агропромисловий комплекс	Мінування земель (3,2 млн га) [22], руйнування елеваторів	Необхідність 100% резервування для окупованих зон
Енергетика	Масовані обстріли генерації, дефіцит потужності	Зростання сумнівності через неплатежі населення/бізнесу
Будівництво та інфраструктура	Залежність від бюджетного фінансування та грантів	Дисконтування через довгі строки оплати
Малий та середній бізнес	Висока плинність кадрів, відсутність фінансових резервів	Використання групових методів оцінки збитків

Джерело: розроблено на основі [23].

Важливим аспектом поствоєнного відновлення є повернення кваліфікованих кадрів. Втрата людського капіталу безпосередньо впливає на операційну здатність дебіторів виконувати зобов'язання. Облік має враховувати демографічний фактор при оцінці довгострокової життєздатності контрагентів.

Сталий розвиток та КСВ перестають бути лише декларативними поняттями. Існує стійкий науковий інтерес до зв'язку між рівнем соціальної відповідальності підприємства та її кредитним ризиком. У поствоєнних

умовах цей зв'язок стає ще більш вираженим: компанії, що підтримують армію, забезпечують захист працівників і беруть участь у відновленні громад, мають вищий рівень довіри з боку банків та інвесторів.

Дослідження показують, що високий рівень КСВ формує імідж підприємства, який діє як страхування під час криз. Для бухгалтера це означає, що при розрахунку резерву сумнівних боргів за моделлю ECL, показник PD (ймовірність дефолту) для соціально відповідального контрагента може бути нижчим, навіть за наявності тимчасових фінансових труднощів (табл. 3).

Таблиця 3. Вплив компонентів ESG на механізми зниження ризиків та їх прояв в бухгалтерському обліку

Компонент ESG	Механізм зниження ризику	Прояв у бухгалтерському обліку
<i>Environmental</i> (Екологія)	Енергоефективність, відповідність вимогам ЄС	Зниження ризику екологічних штрафів у дебітора
<i>Social</i> (Соціальна сфера)	Лояльність персоналу, безпека праці	Стабільність грошових потоків дебітора
<i>Governance</i> (Управління)	Прозорість звітності, боротьба з корупцією	Вища надійність наданої дебітором інформації

Джерело: сформовано на основі [23].

Для України в період відновлення особливої ваги набуває внутрішня КСВ – підтримка ветеранів, облаштування укриттів, закупівля генераторів тощо. Компанії, що інвестують у ці напрями, демонструють вищу адаптивність, що робить їхні борги менш сумнівними у стратегічній перспективі.

У межах сталого розвитку резервування має враховувати не лише фінансовий відтік, а й соціально-екологічний вплив. Інтегрована звітність дозволяє поєднати фінансові резерви із розповіддю про те, як підприємство керує своїми капіталами для відновлення країни. Наприклад, формування резерву під дебіторську заборгованість фермерського господарства, що

постраждало від обстрілів, може супроводжуватися розкриттям інформації про реструктуризацію боргу як частину соціальної відповідальності великого трейдера перед продовольчою безпекою.

В умовах воєнної та поствоєнної турбулентності традиційний ручний облік не здатний забезпечити необхідну швидкість реакції. Цифрова трансформація стає ключовим фактором стійкості. Інноваційним проривом у цій сфері є впровадження штучного інтелекту. Алгоритми штучного інтелекту здатні обробляти "великі дані" (Big Data), включаючи не лише фінансову звітність контрагента, а й його поведінку на ринку, активність у тендерах, макроекономічні прогнози інфляції та валютних курсів. На відміну від статичних коефіцієнтів НП(С)БО 10, ШІ-моделі можуть динамічно змінювати оцінку сумнівності кожного дебітора щоденно.

Переваги використання AI для формування резервів проявляються у високій точності прогнозування ймовірності дефолту навіть у нестабільному середовищі, зменшенні впливу людського фактора та суб'єктивних оцінок менеджменту, можливості раннього виявлення "переддефолтних" станів через аналіз непрямих ознак.

Технологія блокчейн забезпечує незмінність фінансових записів, що є критичним для забезпечення прозорості використання коштів, спрямованих на поствоєнну відбудову. У контексті дебіторської заборгованості, використання смарт-контрактів може автоматизувати процес створення резервів: як тільки система фіксує порушення умов оплати або зниження рейтингу платіжної дисципліни контрагента, резерв нараховується автоматично.

Цифровізація також дозволяє вирішити проблему інформаційної асиметрії між бізнесом та інвесторами. Прозорий, технологічний облік резервів є сигналом для ринку про високу якість корпоративного управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження підтверджує, що сучасна система бухгалтерського обліку резервів в Україні перебуває на стадії трансформації від спрощених формальних процедур до

складних інтелектуальних моделей управління ризиками. Поствоєнне відновлення вимагає від бізнесу не лише фінансової прозорості, а й глибокої інтеграції з цілями сталого розвитку. Використання прогностичних моделей МСФЗ 9 у поєднанні з аналізом КСВ та цифровими інструментами дозволить створити надійний фундамент для економічного відродження країни. Крім того, зв'язок між фінансовим станом та ESG показниками діяльності підприємства у його звітності сприятиме підвищенню довіри міжнародних інвесторів у процесі відновлення України.

Класифікувати дебіторську заборгованість для управління нею у підприємствах України доцільно за територіальною ознакою ризику (окуповані, прифронтові, тиллові зони тощо), що дозволяє диференціювати рівень резервування відповідно до реальних загроз. А також запровадити використання "динамічних коефіцієнтів сумнівності", що реагують на зміни макроекономічної ситуації та безпекових факторів.

Трансформація бухгалтерського обліку резервів сумнівних боргів із "коректора минулого" на "навігатора майбутнього" є запорукою фінансової стійкості українських підприємств перед новими глобальними та локальними викликами. Це дозволить не лише пережити кризу, а й побудувати якісно нову, відповідальну та технологічну економіку в центрі Європи.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на подолання розриву між теоретичними концепціями сталого розвитку та їхнім практичним втіленням у математичних моделях бухгалтерського обліку.

Література

1. Частка NPL у банківському секторі продовжує скорочуватися. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво. 2025. 4 лист. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-npl-u-bankivskomu-sektori-prodovjuye-skorochuvatisya>
2. Ukraine Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4) February 2022 – December 2024 : Joint Report / World Bank, Government of

Ukraine, European Union, United Nations. Washington, DC : World Bank, 2025.
URL: <https://www.worldbank.org/>

3. Сидоренко О., Клименко Т., Гливенко В. Окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2022. № 3 (31). С. 201–212. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3\(31\)-201-212](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3(31)-201-212)

4. Chepeliuk M., Harkusha V. Corporate social responsibility as a strategic aspect of achieving financial stability of a business. Development Management. 2020. Vol. 19, No. 4. P. 19–29. DOI: [http://doi.org/10.21511/dm.18\(4\).2020.03](http://doi.org/10.21511/dm.18(4).2020.03)

5. Pokynchereda V., Bondarenko V., Pravdiuk N., Ivanchenkova L., Sokoliuk I. Corporate social responsibility of Ukrainian companies during the full-scale war. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2023. Vol. 45, No. 4. P. 427–437. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2023.43>

6. Gubareva M. How to estimate expected credit losses – ECL – for provisioning under IFRS 9. Journal of Risk Finance. 2021. Vol. 22, No. 2. P. 169–190. DOI: <https://doi.org/10.1108/JRF-05-2020-0094>

7. Atif M., Ali S. Environmental, social and governance disclosure and default risk. Business Strategy and the Environment. 2021. Vol. 30, No. 8. P. 3951–3964. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.2850>

8. Novotny-Farkas, Zoltán, The Interaction of the IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability (June 30, 2016). Accounting in Europe (Forthcoming), URL: <https://ssrn.com/abstract=2817983>

9. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS 2015a). (2015a). Guidelines on accounting for expected credit losses. URL: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d311.pdf>.

10. Benston, G., & Wall, L. D. (2005). How should banks account for loan losses? *Journal of Accounting and Public Policy*, 24(2), 81-100. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2004.12.005>
11. Bushman, Robert M. and Williams, Christopher D., Accounting Discretion, Loan Loss Provisioning and Discipline of Banks' Risk-Taking. *Journal of Accounting & Economics (JAE)*, Vol. 54, Issue 1, pp. 1-18, August 2012, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1521584>
12. Bushman, Robert M. and Williams, Christopher D., Delayed Expected Loss Recognition and the Risk Profile of Banks (May 4, 2015). *Journal of Accounting Research*, Volume 53, Issue 3, 511–553, June 2015., <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2226964>
13. Beatty, Anne L. and Liao, Scott, Do Delays in Expected Loss Recognition Affect Banks' Willingness to Lend? (December 15, 2010). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1463374>
14. Camfferman, Kees, The Emergence of the 'Incurred Loss' Model for Credit Losses in IAS 39 (October 2, 2014). *Accounting in Europe* 04/2015; <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2245491>
15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» (IFRS 9). URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>
16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
17. KPMG in Ukraine. Post-war Reconstruction of Economy: Case Studies. – Kyiv: KPMG-Ukraine Ltd., 2022. 70 с. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2023/01/post-war-reconstruction-of-economy-en.pdf>
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2022 р. № 177 «Деякі питання затвердження фінансових документів в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2022-%D0%BF>

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 р. № 267 “Деякі питання затвердження фінансових документів та казначейського обслуговування в умовах воєнного стану”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2022-%D0%BF>

20. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державної казначейської служби в особливому режимі в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF>

21. Закон України від 14.05.2025 № 4434-IX «Про внесення зміни до розділу “Прикінцеві та перехідні положення” Цивільного кодексу України щодо поновлення перебігу позовної давності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4434-IX>

22. Розмінування земель в Україні: за рік планують обстежити понад 3 млн га // AgroPortal.ua. 24 березня 2025. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraine/rozminuvannya-zemel-v-ukrajini-za-rik-planuyut-obstezhiti-ponad-3-mln-ga>

23. Kravchenko O., Sergiienko L., Niameshchuk H., Mamatova T., Chykarenko I. Post-war recovery practices for Ukraine, based on the experience of other countries that have undergone similar processes // Economic Affairs. 2023. Vol. 68, Iss. 4. DOI: 10.46852/0424-2513.4.2023.35

References

1. National Bank of Ukraine (2025), “The share of NPLs in the banking sector continues to decline”, available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-npl-u-bankivskomu-sektori-prodovjuye-skorochuvatisya> (Accessed 01 Feb 2026)

2. World Bank (2025), “Ukraine Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4) February 2022 – December 2024: Joint Report”, available at: <https://www.worldbank.org/> (Accessed 10 Jan 2026)

3. Sydorenko, O., Klymenko, T. and Hlyvenko, V. (2022), “Certain aspects of accounting for accounts receivable and allowance for doubtful debts”,

Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia, [Online], vol. 3(31), pp. 201–212. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3\(31\)-201-212](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3(31)-201-212).

4. Chepeliuk, M. and Harkusha, V. (2020), “Corporate social responsibility as a strategic aspect of achieving financial stability of a business”, *Development Management*, [Online], vol. 19, no. 4, pp. 19–29. [http://doi.org/10.21511/dm.18\(4\).2020.03](http://doi.org/10.21511/dm.18(4).2020.03).

5. Pokynchereda, V., Bondarenko, V., Pravdiuk, N., Ivanchenkova, L. and Sokoliuk, I. (2023), “Corporate social responsibility of Ukrainian companies during the full-scale war”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, [Online], vol. 45, no. 4, pp. 427–437. <https://doi.org/10.15544/mts.2023.43>.

6. Gubareva, M. (2021), “How to estimate expected credit losses – ECL – for provisioning under IFRS 9”, *Journal of Risk Finance*, [Online], vol. 22, no. 2, pp. 169–190. <https://doi.org/10.1108/JRF-05-2020-0094>.

7. Atif, M. and Ali, S. (2021), “Environmental, social and governance disclosure and default risk”, *Business Strategy and the Environment*, [Online], vol. 30, no. 8, pp. 3951–3964. <https://doi.org/10.1002/bse.2850>.

8. Novotny-Farkas, Z. (2016), “The Interaction of the IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability”, *Accounting in Europe*, [Online], available at: <https://ssrn.com/abstract=2817983> (Accessed 03 Feb 2026)

9. Basel Committee on Banking Supervision (2015), “Guidelines on accounting for expected credit losses”, available at: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d311.pdf> (Accessed 13 Jan 2026)

10. Benston, G. and Wall, L. D. (2005), “How should banks account for loan losses?”, *Journal of Accounting and Public Policy*, [Online], vol. 24(2), pp. 81–100. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2004.12.005>

11. Bushman, R. M. and Williams, C. D. (2012), “Accounting Discretion, Loan Loss Provisioning and Discipline of Banks' Risk-Taking”, *Journal of*

Accounting & Economics (JAE), [Online], vol. 54(1), pp. 1-18.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1521584>

12. Bushman, R. M. and Williams, C. D. (2015), “Delayed Expected Loss Recognition and the Risk Profile of Banks”, *Journal of Accounting Research*, [Online], vol. 53(3), pp. 511–553. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2226964>

13. Beatty, A. L. and Liao, S. (2010), “Do Delays in Expected Loss Recognition Affect Banks' Willingness to Lend?”, [Online]. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1463374>

14. Camfferman, K. (2014), “The Emergence of the 'Incurred Loss' Model for Credit Losses in IAS 39”, *Accounting in Europe*, [Online]. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2245491>

15. IFRS Foundation (2014), “International Financial Reporting Standard 9 “Financial Instruments”, [Online], available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/> (Accessed 03 Jan 2026)

16. Ministry of Finance of Ukraine (1999), “National Accounting Regulation (Standard) 10 “Accounts Receivable”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (Accessed 23 Jan 2026)

17. KPMG in Ukraine (2022), “Post-war Reconstruction of Economy: Case Studies”, available at: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2023/01/post-war-reconstruction-of-economy-en.pdf> (Accessed 12 Jan 2026)

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of approval of financial documents under martial law”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2022-%D0%BF> (Accessed 02 Feb 2026)

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of approval of financial documents and treasury services under martial law”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2022-%D0%BF> (Accessed 12 Jan 2026)

20. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On approval of the Procedure for the exercise of powers of the State Treasury Service in a special

regime under martial law”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF> (Accessed 12 Jan 2026)

21. Verkhovna Rada of Ukraine (2025), Law of Ukraine “On amendments to the section “Final and transitional provisions” of the Civil Code of Ukraine regarding the renewal of the limitation period”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4434-IX> (Accessed 20 Jan 2026)

22. AgroPortal.ua (2025), “ Land demining in Ukraine: more than 3 million hectares are planned to be inspected in a year”, available at: <https://agroportal.ua/news/ukraina/rozminuvannya-zemel-v-ukrajini-za-rik-planuyut-obstezhiti-ponad-3-mln-ga> (Accessed 12 Jan 2026)

23. Kravchenko, O., Sergiienko, L., Niameshchuk, H., Mamatova, T. and Chykarenko, I. (2023), “Post-war recovery practices for Ukraine, based on the experience of other countries that have undergone similar processes”, *Economic Affairs*, [Online], vol. 68, iss. 4. <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4.2023.35>

Отримано редакцією журналу / Received: 03.02.26

Прорецензовано / Revised: 09.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26